

Politický navigátor pro jednadvacáté století

Pavel Franěk

Anotace

Kniha populární formou odpovídá na základní otázky, které člověk zvažuje při politickém přemítání nebo volbách. Chci pomoci voliči rozhodnout se, nebo alespoň lépe porozumět, kde se nachází se svými postoji a přesněji tak identifikovat politickou stranu nejbližší jeho očekáváním. Kniha je pro každého bez ohledu na politickou orientaci. Vybírám několik komplexních témat a shrnuji, jak věci fungují nebo by mohly být uspořádané. Je na čtenáři, aby se rozhodl, zdali souhlasí a vybral si politickou stranu, která mu nejvíce vyhovuje.

Obsah

Hodnoty

Tržní ekonomika

Státní dluh a fiskální politika

Bohatství a daně

Zdravotní, vzdělávací a sociální systémy

Robotizace a minimální dávky

Obrana

Příroda

Globalizace

Imigrace a nedotknutelnost hranic

Závěr: Pesimista potkává optimistu

Dodatek

Úvod

Proč tato kniha

Kniha se pokouší odpovědět na základní otázky, které každý volič zvažuje při parlamentních, senátních nebo jiných volbách či politických úvahách. Snaží se pomoci voliči rozhodnout se, nebo alespoň lépe porozumět, kde se nachází se svými postoji a lépe tak identifikovat politickou stranu nejbližší jeho/jejím očekáváním.

Kniha je pro každého bez ohledu na politickou orientaci. Levicově i pravicově smýšlející čtenář si v ní najde své. Nesnažím se přesvědčit kohokoliv, aby se stal levicově či pravicově orientovaný, ani podat důkaz, jestli je lepší levice či pravice. Raději se vybírám několik komplexních témat a shrnout, jak věci fungují nebo by mohly být uspořádané. Popřípadě poukazuji na někdy milně zažitě nepravdy.

Když zvažuji jednotlivá témata, dívám se na ně z pohledu ekonomicky nižší a střední třídy, tedy pohledem naprosté většiny obyvatel. To je důležité – jedná se o pohled většiny. Sleduji svět očima člověka, který si přeje mít sociální stát, který rozumně podporuje slabé jedince, a zároveň chce mít motivující prostředí pro podnikatele, vědce, učitele, odborníky, manažery, ale i umělce a lidi praktikující v charitách či nemocnicích. V knize se záměrně vyhýbám technické diskusi, i když se snažím svoji argumentaci stavět na logických podkladech. Cílem bylo vytvořit populárně naučný, stručný, ale stále čtivý text pro voliče, ne mnohasetstránkový román nebo vědecký elaborát. I když jsem se snažil vydestilovat nutné minimum témat a podat je v jednoduché formě bez tangent do detailů a přílišných složitostí, jeví se mi text i tak poměrně dlouhý – politika prostě není triviální. Přesto prosím čtenáře, aby si uvědomil, že o každém tématu lze napsat samostatnou knihu, proto v tomto přehledu v jednotlivých kapitolách uvádím pouze typické nebo koncepčně významné teze. Nebylo mým úmyslem podat komplexní všezahrnující výklad, který by občana zahltil.

Je na čtenáři, aby se rozhodl, zdali souhlasí s poskytnutými tezemi a pakliže ano, pak aby sám vybral stranu, která je mu nejbližší. Pokud cítíte, že máte odlišné názory, než prezentuje kniha, pak vám alespoň umožní definovat tyto odlišnosti a využít je pro vaši vlastní představu, jak by svět mohl fungovat.

Výše uvedené odpovídá na to, proč by měl čtenář knihu číst. Nyní ještě, proč jsem ji napsal: protože mně nejednou připadalo, že volby dopadají jinak, než by člověk logicky čekal. Samo o sobě to není překvapivé, máme přeci emoce, momentální naladění a jiné důvody, proč někdy logika zůstane v pozadí. Ale to má pak jeden následek: když nevolíme zcela logicky, může se stát, že volíme strany, jejichž programy pro většinu lidí nemusí být optimální. Volby v České Republice v říjnu 2017 jsou toho zajímavým příkladem. Napsal jsem tuto knihu, protože doufám, že její čtenář bude volit na základě logického uvažování a ne na základě emocí či pocitů vyvozených z handrkování politiků ve volebních televizních pořadech, nebo předvolebních heslech nemajících nic společného s pravdou či relevancí.

Kontext

Psal jsem, abych sám sobě a snad i čtenářům pomohl objasnit některá témata a přispěl ke vzbuzení vůle k věcné politické diskusi a uvažování. Dnešní nezáměr mnoha lidí o skutečnou argumentaci a sklouzávání k mediálními zkratkám, které však jsou téměř irelevantní pro náš život, je ohromující. Chci ukázat, že uvažováním o vybraných tématech může člověk poměrně jasně identifikovat své stanovisko, které pak rozumně prováže s volbou konkrétní strany. Tento zdánlivě jednoduchý akt je naše výsostní právo ovlivňovat budoucnost naší, našich dětí a společnosti. Přesto volební účast ukazuje, že velká část obyvatel

se zřká takového práva a ti, co se ho nezřkají, těžko v mediální masáži rozlišují, jak definovat svůj postoj a jak ho transformovat do konkrétní volby politické strany.

V jakém čase se nacházíme? Americký prezident Donald Trump vyhrožuje preventivním útokem Severní Koreji za její snahy vyvinout jadernou zbraň, německé kancléřka Angela Merkelová ztrácí voličské preference pro svoji pokračující podporu africké imigrace do Evropy, maďarský premiér Viktor Orbán je považovaný za novodobého diktátora a ruský prezident Vladimír Putin má nejvyšší preference viditelné v Ruské federaci za mnoho posledních let. Islámský stát je na ústupu, ropa se prodává kolem padesáti pěti dolarů za barel, Evropská Komise diskutuje zákon o zákazu výroby benzinových aut od roku 2040 a turistická centra jako Barcelona protestují proti příliš velkému počtu turistů. Čína se brzy stane největší ekonomikou světa a Ruská federace celkem bezproblémově Ukrajině zabrala Krym.

Tolik k úvodu, přeji vám hezké čtení.

Následuje diskuse deseti společensko-politických témat, jedenáctá závěrečná kapitola a dodatek s ukázkami vybraných volebních bodů několika politických stran.

1: Hodnoty

Náboženství a lidské hodnoty

Víme, že homo sapiens se objevil na Zemi jen zhruba před 150 tisíci lety, což je velmi nedávno v porovnání s historií Země, která se datuje na 4 miliardy let. Náboženství se za těch pár tisíců let výrazně proměnilo. Anž bychom se dívali na konkrétní detaily jednotlivých náboženství, pojďme zmapovat hlavní trend.

Vše začalo s uctíváním mnoha pohanských bohů a krůček za krůčkem nastával posun až k dnešním typům monoteistických náboženství, která uctívají svého jednoho boha, jako jsou Křesťanství nebo Islám. Vedle toho máme významná náboženství asijská, jako Budhismus nebo Hinduismus, ale i Taoismus a několik dalších. Co tato náboženství lidem nabízí? Obecně lze říci, že se jedná o určité hodnoty a pravidla chování. Například u Křesťanství je nosná víra v Boha, Svatou Trojici, atd. a posmrtné nebe. Zároveň však náboženství mluví o přikázání typu láska k bližnímu, úcta ke stáří, pomoc slabým, udržování rodiny, zákaz nevěry, smilstva, či zabítí, pohrdání nenasytností a sobectvím, atd. Toto jsou hodnoty, které Křesťanství zkoušelo vštípit do myslí lidí a učinit je tak součástí komunity ve smyslu myšlenkového souznění, náležitosti k celku, pořádku, ale i poslušnosti.

To vše zní správně, není-liž pravda? Když to člověk slyší, mohl by předpokládat, že v době, kdy náboženské struktury měly významný vliv na chod společnosti, žili lidé spokojeně a šťastně. Přesto je křesťanská historie pokryta chudobou, ale i super bohatstvím, náboženskými válkami a společenskými intrikami. I když chápeme, že tehdejší realitu ovlivňovalo mnoho aspektů společenského, ekonomického a politického života, narážíme na zajímavý fenomén. Navzdory tomu, že Křesťanství mělo velkou moc a z dnešního pohledu mnohdy rozumné hodnotové teze, přesto je nedokázalo materiálními a intelektuálními prostředky aplikovat do lidských životů obyvatel tak, aby se většina lidí měla dobře.

Zde udělám malé upřesnění. Co znamená mít se dobře? A potažmo, co znamená sociální stát? Pro výklad této knihy použiji tuto definici: Sociální stát je takový, který umožňuje všem jedincům státu žít rozumný (ne nutně všem stejný) materiální, intelektuální a společenský život. V důsledku se pak všem občanům žije alespoň dobře. Pakliže někdo vyniká v určitých schopnostech či dovednostech, může dosáhnout více než rozumné úrovně materiálního anebo intelektuálního anebo společenského života, a může se mu tak dařit lépe než dobře.